

No: 581 – Menş e Adı

BORNOVA KINALI BAMYASI

Tescil Ettiren
BORNOVA BELEDİYESİ

Bu coğ rafi iş aret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 13.02.2019 tarihinden itibaren korunmak üzere 27.10.2020 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 581
Tescil Tarihi	: 27.10.2020
Başvuru No	: C2019/017
Başvuru Tarihi	: 13.02.2019
Coğrafi İşaretin Adı	: Bornova Kınalı Bamyası
Ürün / Ürün Grubu	: Bamyacı / İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar
Coğrafi İşaretin Türü	: Menşecik adı
Tescil Ettiren	: Bornova Belediyesi
Tescil Ettirenin Adresi	: Kazım Dirik Mah. Fevzi Çakmak Cad. No: 38 Bornova İZMİR
Coğrafi Sınır	: İzmir ili Bornova, Urla, Çeşme, Karaburun, Balçova, Narlıdere, Güzelbahçe, Torbalı, Menderes ve Seferihisar ilçeleri
Kullanım Biçimi	: Bornova Kınalı Bamyası ibareli aşağıda tanımlanan logo ve menşecik adı amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Bornova Kınalı Bamyası ibareli logo ve menşecik adı amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Botanik sınıflandırması *Abelmoschus esculentus* (L.) Moench olan Bornova Kınalı Bamyası albenisi yüksek, düzgün şekilli, zarif ve etli, yöresel eski bir bamyacı çeşididir. Bornova Kınalı Bamyası adını, meyve ve meyve sapında bulunan düzensiz kırmızı renklenmeden alır.

Bornova Kınalı Bamyasının çiçek açmaya başlaması ile birlikte, gövde üzerinde yaklaşık 5 cm'de bir dizili boğumlardan meyve bağlayan çiçekler belirir. Günün erken saatlerinde toplandığında gevrek ve diri olan taze Bornova Kınalı Bamyası meyveleri narin, lifsiz ve az tüylüdür. Tercihen, 3,5-4,0 cm boylarında toplanır ve tüketilir. Meyveleri Türkiye'de yaygın olarak yetiştirilen bamyacı gruplarından biraz daha kısa kalır. İnce ve zarif bir görünümü olan taze Bornova Kınalı Bamyası meyvelerinin çapı hasat olumunda yaklaşık 1 cm kalınlıktadır. Bornova Kınalı Bamyası çok loküllü değildir. Ender olarak 6-7 loküllü tiplere rastlanmakla birlikte, Bornova Kınalı Bamyasının lokül sayısı büyük çoğunlukla 5'dir.

Bornova Kınalı Bamyası meyvelerinin sapa bağlandığı kısımda ve meyve sapının üzerinde düzensiz lekeler şeklinde kırmızı renklenme meydana gelir. Antosiyan pigmentinin neden olduğu bu kırmızı renklenme meyvenin güneş görmesi ile doğrudan ilişkilidir. Kırmızı renklenme, güneş ışığını fazla alan meyvelerde daha yoğun, az alan meyvelerde daha az olur.

Bornova Kınalı Bamyasının meyvelerdekine benzer kırmızı renklenme; bitki gövdesinde, boğumlarında, palmatifit yapıdaki yapraklarda, yaprak sapında ve yaprak damarlarında da görülür.

Bornova Kınalı Bamyası bitkileri oldukça güçlüdür. Bitki yeterince alan bulduğu ve iyi beslendiği durumda 5-6 adet yan dala sahip olabilir ve yaklaşık 3 metre boya ulaşabilir. Bu özellik, Bornova Kınalı Bamyasını diğer yörelerde yetiştirilen yerel ve ticari çeşitlerden ayıran önemli bir özelliktir.

Bornova Kınalı Bamyası meyveleri, taze tüketimlerinin yanı sıra konserve yapımı için de son derece uygundur. Konserve suyuna meyve parçaları ve çekirdek bırakmaz. Ayrıca halk arasında sümüksü madde olarak bilinen, asidik polisakaridlerin konserve suyunu bulandırması durumu Bornova Kınalı Bamyası konservesinde gözlenmez.

Bakım şartlarına göre günde 1,0-1,5 cm uzayabilen Bornova Kınalı Bamyası meyvelerinin zarif yapılarının korunabilmesi için sık sık hasat edilmeleri gerekir. 3-4 cm boyunda yaklaşık 2,5-3,0 g gelen taze bir Bornova Kınalı Bamyası meyvesi yaklaşık %13 kuru madde, %2,7 protein, %0,7 ham lif ve % 0,5 yağ içerir.

Meyveler tohumluk olarak bitki üzerinde bırakıldıklarında 20 cm boylara ulaştıklarında kartlaşır. Meyve başına 70-75 adet tohum elde edilebilir. 100 adet tohum yaklaşık 6 g civarındadır.

Bornova Kınalı Bamyasının meyveleri haziran ayının ikinci yarısından itibaren hasat edilebilir. Diğer ticari ve yöresel çeşitlere ulaşmanın mümkün olmadığı bu erken dönemde, Bornova Kınalı Bamyası yöre çiftçisi için önemli bir gelir kaynağı olmaktadır.

Üretim Metodu:

En iyi gelişimini 25-30°C hava sıcaklıklarında gösteren Bornova Kınalı Bamyası, nisan ayı ortalarında toprak sıcaklığının 15°C'yi bulması ile ekilir. Ekimde daha önceki hasatlardan elde edilen tohumlar kullanılır. Özellikle hafif bünyeli süzek topraklarda çok iyi gelişme göstermesi sebebi ile kıraç tarım arazilerinin değerlendirilmesinde tercih edilir. Hasat, ekim ayında hava sıcaklığının 18°C'nin altına düşmesi sonucu bitki gelişiminin duraksadığı döneme kadar devam eder.

Bornova Kınalı Bamyası üretiminde gübre uygulamalarına, özellikle azotlu gübreye çok dikkat edilmelidir. Toprak analiz raporu dikkate alınarak, dekarda 3-4 kg azot, 8-10 kg fosfor ve 10-12 kg potasyum bulundurulması yeterlidir. Bornova Kınalı Bamyası bitkileri artan gübreleme ve sulamaya verim artışıyla değil, yaprak-dal gibi yeşil aksamlar oluşturarak cevap verir. Aşırı yeşil aksam oluşumu, bitkinin iç kısımlarına güneş ışığının girmesini engeller ve bu durum Bornova Kınalı Bamyasının ayırt edici bir özelliği olan meyve ve bitkilerde kırmızı renklenmenin oluşmasını sekteye uğratar. Toprakta dekar başına 3-4 kg değerlerin üzerinde azot bulundurulduğunda bitkinin boğum araları uzar ve buna bağlı olarak da bitki boyu artar (doğrudur dekar başına 3-4 kg azot). 'Boya kaçtı' olarak tabir edilen bu tip Bornova Kınalı Bamyası bitkilerinde meyve hasadı zorlaşır ve üretim olması gerektiği gibi gerçekleştirilemez.

Bornova Kınalı Bamyası yetiştiriciliğinde, köklerin yüzeysel kalmasına neden olan damla sulama yapılmamalı, bitkinin köklerinin derine gitmesini de teşvik eden karık usulü sulama tercih edilmelidir. Bu şekilde Bornova Kınalı Bamyasının geleneksel tarzda üretilmesi sağlanmış olur. Sulamanın karık usulü ile kısıtlı yapılması; külleme, yaprak bitkileri ve toprak kaynaklı bazı fungal etmenler gibi hastalık ve zararlıların görülme sıklığını da düşürür.

Bornova Kınalı Bamyasının hasadında 3,5-4,0 cm boyundaki meyveler tercih edilir. Gün aşırı yapılan hasatlarda gözden kaçan kartlaşmış meyveler de bitkiden uzaklaştırılır. Yaz sezonu boyunca yapılan hasatlarla bitki başına ağırlıkları 2-3 gram arası ortalama 20 meyve toplanabilir. Dekarda ortalama 10.000-12.000 bitkinin bulunduğu Bornova Kınalı Bamyasında dekar başına verim 500 - 750 kg arasındadır.

Denetleme:

Bornova Kınalı Bamyası denetimleri, Bornova Belediyesinin koordinasyonunda ve Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü öğretim üyelerinden 1 kişi, Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü uzmanlarından 1 kişi ve Bornova Belediyesi Tarımsal Hizmetler Müdürlüğünden 1 kişi olmak üzere toplam 3 kişiden oluşan denetim mercii tarafından yerine getirilir. Denetimlerde Bornova Kınalı Bamyasının, Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri başlığı altında verilen tanıma uygun olup olmadığı ve istenilen ayırt edici özelliklere sahip olup olmadığı kontrol edilir. Coğrafi işaretin adı, amblem ve logo kullanımı denetlenir.

Üretime hazırlık, ekim, bitki gelişimi, hasat, tohum üretimi ve hasat sonu aşamalarını kapsayan denetim, 3 farklı dönemde yapılır.

Üretimin yeni başladığı 15 Nisan – 30 Nisan arasında yapılacak ilk denetimde, üretim ve toprak hazırlıklarının doğru yapıp yapılmadığı ve üretime doğru üretim materyali ile başlanıp başlanmadığı kontrol edilir. Bu aşamada aşırı azotu gübrelemenin yapılmasına engel olmak ve istenilen Bornova Kınalı Bamyası meyvelerinin elde edilmesini sağlamak amacıyla toprak analizinin yapıp yapılmadığı kontrol edilir. Toprak analiz raporu da dikkate alınarak dekarda 3-4 kg azot, 8-10 kg fosfor peroksit ve 10-12 kg potasyum oksit bulundurulması tavsiyesi yapılır.

İkinci denetim, taze meyve hasadının yapılmaya başladığı temmuz ayı başında gerçekleştirilir. Bu denetimde özellikle hasat edilen meyvelerin adına özgü olup olmadığı kontrol edilir. Meyvelerin 3,5-4,0 cm uzunlukta, 1,0 cm civarı kalınlıkta ve 5 loküllü olup olmadığı kontrol edilir. Denetimlerde Bornova Kınalı Bamyasına özgü kırmızı renklenmenin varlığı da kontrol edilir. Kırmızı renklenme bitkinin meyvesi ve sapı ile birlikte; gövdesinde, boğumlarında, yapraklarında, yaprak sapında ve yaprak damarlarında da bulunmalıdır. Son olarak bitki morfolojisi kontrol edilir. 5-6 yan dal yapabilen güçlü bitkilere korunur ve Bornova Kınalı Bamyası tipini korumak amacıyla, morfolojik açıdan tip dışı bitkilerin elenmesi de sağlanır.

Eylül ayında yapılacak son denetim ile tohumluk üretiminin adına doğru materyalden yapılıp yapılmadığı ve üretilen tohumların uygun şekilde muhafaza altına alınıp alınmadığı kontrol edilir.

Düzenli denetimlerin dışında şikâyet halinde veya gerekli görülen durumlarda her zaman denetim yapılır.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.